

Projektrapport

Liv & hälsa ung särskola pilotundersökning 2021

Region Örebro län

Mars 2021

Genomförd av Enkätfabriken

ENKÄTFABRIKEN

Region Örebro län

Innehållsförteckning

1.	Bakgrund och metod.....	3
2.	Frågeunderlag.....	5
3.	Svarsfrekvens	6
4.	Tillförlitlighet och bortfall.....	7
5.	Svarstider.....	9
6.	Avvikelse.....	10
7.	Bilagor.....	11

1. Bakgrund och metod

Bakgrund

Elevundersökningen Liv & hälsa ung har genomförts i Örebro läns kommuner sedan år 2005, men särskoleelever har inte haft samma möjligheter som övriga elever att delta i undersökningen. Inom ramen för ett pågående pilotprojekt genomfördes under februari år 2021 en pilotundersökning med elever i särskolans årskurs 7-9 och gymnasiesärskolan. Pilotundersökningen genomfördes i samtliga särskolor i Örebro och Karlskoga och omfattade därmed 9 skolor med 239 elever.

Syfte

Syftet med pilotprojektet är att undersöka möjligheten för elever i särskolan att delta i Liv & hälsa ung i framtiden och att ta fram ett verktyg som ska kunna användas i särskolan parallellt med ordinarie Liv & hälsa ung. Det övergripande syftet med Liv & hälsa ung är att få kunskap om ungdomars livsvillkor, levnadsvanor och hälsa som sedan kan ligga till grund vid beslut och prioriteringar inom Region Örebro län, kommunerna och andra organisationer, samt vara ett stöd i skolans hälsofrämjande arbete.

Genomförande

Svaren samlades in genom en webbenkät uppdelad i fyra delar som eleverna besvarade vid skilda tillfällen. I webbenkäten fanns en uppläsningfunktion och bildstöd i form av Widgeit.

Inloggningskort till elevernas enkät delar skickades ut med post till kontaktpersoner på de deltagande skolorna. Alla skolor fick även ett antal lärarkort med länkar till identiska, öppna enkät delar så att lärare och personal kunde testa dem och gå igenom frågorna. Kontaktpersonerna distribuerade inloggningskortet på skolan. Varje elevs inloggningskort innehöll en länk per enkät del samt en unik kod att logga in med. Informationsmaterial och instruktioner till kontaktpersoner och lärare på skolorna skickades ut via mejl från Region Örebro län.

Datinsamlingen påbörjades den 1 februari 2021 och sista dagen för att besvara enkäten var 19 februari 2021. Eleverna besvarade enkäten på avsatt lektionstid med lärare/personal närvarande.

Leverantörer

Leverantörer och arbetsfördelning i undersökningen har varit enligt följande:

ENKÄTFABRIKEN

- » Projektledning
- » Programmering av webbenkät
- » Framtagande av inloggningskort
- » Databearbetning
- » Tabellrapporter
- » Framtagande av ordmoln
- » Leverans av datafiler

Tryck av inloggningskort till skolorna hanterades av Printhuset Sthlm AB.

Kontaktpersoner

ENKÄTFABRIKEN

Ansvarig projektledare: Josefin Stagge

Ansvarig statistiker: Anton Victorson

Biträdande statistiker: Emma Hammarsten

Ansvarig support: Felicia Thornander

PRINTHUSET STHLM AB

Projektansvarig: Billy Greiff

2. Frågeunderlag

Frågor

Frågorna i undersökningen utformades av Region Örebro län och baserades på de frågor som ställs i ordinarie Liv & hälsa ung, men med formuleringar som är lättare för målgruppen att förstå. I webbenkäten fanns en uppläsningfunktion och bildstöd i form av Widgeit som valbart alternativ.

Enkätens frågor delades upp i fyra delar som eleverna kunde svara på vid skilda tillfällen. Anledningen till detta var att eleverna skulle kunna svara i flera korta sessioner istället för en lång, vilket skulle kunna vara svårt för vissa i målgruppen. Varje del bestod av drygt 20 frågor, med undantag för del 4 där endast 15 frågor ställdes. Nedan listas de fyra olika enkätdelarna och de frågeområden de täckte.

» Del 1 - Dig och din hälsa

Bakgrund, hälsa, psykisk hälsa och framtiden

» Del 2 - Skolan

Trivsel, trygghet, utsatthet och övriga frågor om elevens skolsituation

» Del 3 - Hemma och på fritiden

Om föräldrarna, påverkan i kommunen, trygghet och utsatthet hemma och på fritiden

» Del 4 - Alkohol, narkotika och tobak

Erfarenhet av och attityd till alkohol, narkotika och tobak

I slutet av varje enkätindel fanns tre frågor som ställdes till eleverna i syfte att utvärdera enkäten:

- » Fick du hjälp med att fylla i svaren på frågorna? Ja, mycket hjälp/Ja, lite hjälp/Nej, ingen hjälp
- » Var frågorna intressanta? Ja, de flesta/Ja, några/Nej
- » Var frågorna lätta att svara på? Ja, de flesta/Ja, några/Nej

3. Svarsfrekvens

Det totala urvalet bestod av 239 elever, enligt uppgifter från medverkande skolor. Svar på alla fyra enkätdelar inkom från 126 av dessa elever, vilket ger en total svarsfrekvens om 53 %. Om svarsfrekvensen beräknas på de elever som besvarat minst en enkät del uppgår den till 67 %. Svaresfrekvensen är högst i enkät del 1 och 2 och lägst i del 4. Karlskoga kommun har en total svarsfrekvens på 73 %, medan Örebro kommun har en total svarsfrekvens på 65 % (räknat på de som besvarat minst en enkät del). Ett större antal svar har kommit in från elever som läser ämnen än ämnesområden. Av de som svarade på enkäten valde 116 elever att ta hjälp av bildstöd på en eller flera delar.

Svaresfrekvens per enkät del och totalt

Enkät del	Antal elever (urval)	Antal enkäter i datafilen	Svaresfrekvens
Del 1	239	159	67%
Del 2	239	145	61%
Del 3	239	140	59%
Del 4	239	132	55%
Totalt	239	126	53%

Svaresfrekvens per skoltyp

Skoltyp	Antal elever (urval)	Antal enkäter i datafilen*	Svaresfrekvens totalt*	Svaresfrekvens Del 1	Svaresfrekvens Del 2	Svaresfrekvens Del 3	Svaresfrekvens Del 4
Grundskola 7-9	90	65	72%	70%	66%	59%	60%
Gymnasieskola	149	96	64%	64%	58%	59%	53%
Totalt	239	161	67%	67%	61%	59%	55%

» *Antal enkäter i datafilen och Svaresfrekvens totalt utgår från det antal som besvarat minst en enkät del.

Svaresfrekvens per kommun och skoltyp

Kommun	Årskurs	Antal elever	Antal enkäter i datafilen	Svaresfrekvens totalt	Svaresfrekvens Del 1	Svaresfrekvens Del 2	Svaresfrekvens Del 3	Svaresfrekvens Del 4
Karlskoga	Grundskola 7-9	18	15	83%	83%	78%	61%	67%
	Gymnasieskola	45	31	69%	69%	60%	64%	53%
Örebro	Grundskola 7-9	72	50	69%	67%	63%	58%	58%
	Gymnasieskola	104	65	63%	63%	57%	57%	53%
Totalt		239	161	67%	67%	61%	59%	55%

Antal svar per utbildningstyp

Utbildningstyp	Antal enkäter i datafilen	Antal svar Del 1	Antal svar Del 2	Antal svar Del 3	Antal svar Del 4
Ämnen	122	122	112	108	102
Ämnesområden	37	37	31	30	28
Totalt	159	159	143	138	130

» Två personer har inte uppgett om de läser ämnen eller ämnesområden

4. Tillförlitlighet och bortfall

I detta kapitel beskrivs tillförlitligheten i undersökningen och vilka faktorer som främst påverkar den. De källor som ofta bedöms ha störst påverkan på tillförlitligheten är urval, mätfel och bortfall.

Urval

I denna undersökning har den totala populationen av skolungdomar i särskolans årskurs 7-9 och gymnasie-särskolan i nio skolor i Örebro och Karlskoga inbjudits att delta. Urvalsfel och ramtäckning är alltså inte några osäkerhetskällor i denna undersökning då hela populationen har tillfrågats.

Mätfel

Ett fel som kan uppstå vid mätning är att lämnade uppgifter skiljer sig från faktiska uppgifter. Felet kallas mätfel och kan uppkomma då uppgiftslämnaren inte minns de faktiska uppgifterna, missförstår frågan eller medvetet svarar felaktigt. Då denna undersökning är en pilotundersökning har ingen av frågorna ställts till målgruppen tidigare, vilket ökar risken för mätfel. En ökad risk för mätfel föreligger även då eleverna i den aktuella målgruppen har en mycket varierande kognitiv ålder och har olika grader av intellektuell funktionsnedsättning. Merparten av frågorna är dock baserade på frågor som använts i tidigare Liv & hälsa ung undersökningar och personal som dagligen arbetar med dessa elever har medverkat vid frågekonstruktionen. Frågorna har även granskats och testats vid fokusgrupper med både elever och personal inom särskolan.

En indikation på mätfel är att respondenter valt att inte svara på en eller flera frågor, vilket är möjligt i denna undersökning då alla frågor i enkäten har varit frivilliga att besvara. Detta för att eleverna ska kunna hoppa över en fråga om de inte förstår den eller av annan anledning inte vill svara. När en person väljer att inte svara uppstår ett så kallat partiellt bortfall. Om en fråga har ett speciellt stort partiellt bortfall kan det vara ett tecken på att en fråga inte har fungerat enligt förväntan. Inga skevheter på grund av partiellt bortfall bedöms föreligga i undersökningen då det partiella bortfallet är lågt i datafilen. För de frågor där partiellt bortfall förekommer är spannet mellan 1 % och 9,9 %. Tre frågor som handlar om hur trygg man är på olika platser har ett partiellt bortfall på över 9 %. Frågan om man har blivit utsatt för en sexuell handling fast man inte ville det har ett partiellt bortfall på 8,5 %.

Svarsbortfall

Svarsbortfall består av de elever i urvalet som inte svarat på undersökningen. I denna undersökning är bortfallsorsaker okända då elevernas skäl för att avstå deltagande i enkäten inte har dokumenterats. Det saknas också uppgifter om antal elever som har tackat nej till att delta. En tänkbar orsak till bortfall är att elever av olika anledningar inte har varit i skolan och därmed inte haft möjlighet att delta i enkäten. En annan är att elevens kognitiva förmåga inte är på den nivå som krävs för att det ska vara möjligt att besvara enkäten. Ett högt svarsbortfall för skolor med elever som läser ämnesområden var väntat.

Räknat på antal elever som besvarat alla enkät-delar uppgår den totala svarsfrekvensen i undersökningen till 54 %. I tabellerna på förgående sida redovisas svarsfrekvens per kommun och skoltyp. Svarsfrekvensen är något högre i grundskolan än i gymnasiet.

Tabellen på följande sida visar att medelvärdet för andel frågor som besvarats av en elev som påbörjat enkäten är hög i samtliga enkäter och även totalt. På sida 9 framkommer att medelvärdet för andel besvarade frågor är högst i enkät-del 1 och lägst i enkät-del 4. Dock påverkas andelen besvarade frågor något av att ett fåtal frågor i enkäterna är beroende av att man besvarat en tidigare fråga på ett visst sätt.

Sett till de olika skolorna är medelvärdet för andelen besvarade frågor jämn. Den skola som sticker ut med ett medelvärde på under 70 % besvarade frågor är Almbyskolan. Medelvärdet för andelen besvarade frågor är högre för de som läser ämnen än de som läser ämnesområden.

Medelvärden antal besvarade frågor

	Totalt	Del 1	Del 2	Del 3	Del 4
Grundskola 7-9	66	22	22	19	11
Gymnasieskola	70	22	23	19	12
Adolfsberg	66	21	23	19	11
Almbyskolan	51	21	20	20	12
Brickebackens skola	63	23	23	20	11
Engelbrektskolan	70	22	22	19	12
Örebro gymnasieskolor	70	22	23	19	12
Möckelngymnasiet	69	23	23	19	12
Österledsskolan	65	22	21	19	11
Ämnen	70	22	23	20	12
Ämnesområden	62	22	22	17	11

Medelvärde andel besvarade frågor

	Totalt	Del 1	Del 2	Del 3	Del 4
Grundskola 7-9	81%	96%	96%	95%	73%
Gymnasieskola	86%	96%	100%	95%	80%
Adolfsberg	81%	91%	100%	95%	73%
Almbyskolan	63%	91%	87%	100%	80%
Brickebackens skola	78%	100%	100%	100%	73%
Engelbrektskolan	86%	96%	96%	95%	80%
Örebro gymnasieskolor	86%	96%	100%	95%	80%
Möckelngymnasiet	85%	100%	100%	95%	80%
Österledsskolan	80%	96%	91%	95%	73%
Ämnen	86%	96%	100%	100%	80%
Ämnesområden	77%	96%	96%	85%	73%

» Observera att Totalt är beräknad på dem som besvarat minst en enkät-del, inte på dem som besvarat alla fyra delar. För Totalt visas alltså partiellt bortfall samt svarsbortfall för de olika enkät-delarna, medan det för enkät-delarna bara visas partiellt bortfall.

Andel besvarade frågor per enkät del och totalt

	Antal respondenter totalt	Medel andel besvarade frågor	Andel som svarat på 100% av frågorna	Andel som svarat på 50% av frågorna eller mindre
Del 1	159	96% (22/23)	61%	1%
Del 2	145	96% (22/23)	85%	2%
Del 3	140	95% (19/20)	79%	4%
Del 4	132	80% (12/15)	9%	5%
Totalt (alla 4 delar)	161	84% (68/81)	4%	11%

» OBS! Dessa andelar är enbart uträknade på de frågor som har fasta svarsalternativ. Fritextfrågorna är borträknade.

5. Svarstider

I tabellerna nedan presenteras hur lång tid det tog för eleverna att besvara enkätdelarna. En elev som besvarat enkäten har spenderat mer än 200 min och ingår inte i beräkningen av median och medeltid då denna ses som en outlier. Denna elev har troligen påbörjat enkäten och avslutat den vid ett senare tillfälle vilket leder till en väldigt lång svarstid. De som läser ämnesområden behövde något längre tid på sig att svara på del 1 samt del 3 än de som läser ämnen, men skillnaderna är inte stora att de kan antas ha någon betydelse.

	Mediantid (minuter)	Medeltid (minuter)	Antal svar (under 50 min)
Del 1	12	15	159
Del 2	9	12	147
Del 3	9	12	140
Del 4	3	7	132

	0-5 min	6-10 min	11-20 min	21-30 min	31-50 min	Över 50 min	Antal svar
Del 1	13,2%	27,7%	34,6%	18,2%	6,3%	0,0%	159
Del 2	26,5%	32,7%	23,1%	15,0%	2,7%	0,0%	147
Del 3	29,3%	27,9%	24,3%	14,3%	4,3%	0,0%	140
Del 4	65,4%	15,8%	17,3%	0,8%	0,0%	0,8%	133

6. Avvikelser

Inga avvikelser har förekommit under undersökningen.

7. *Bilagor*

- Bilaga 1. Kopior på inloggningskort, elever och lärare/personal
- Bilaga 2. Medskick till kontaktperson vid utskick av inloggningskort

Liv & hälsa ung särskola 2021

Skriv ditt namn här: _____

DEL 1

Gå in på: enkat.net/del1

Skriv din kod: **xxxx**

DEL 2

Gå in på: enkat.net/del2

Skriv din kod: **xxxx**

DEL 3

Gå in på: enkat.net/del3

Skriv din kod: **xxxx**

DEL 4

Gå in på: enkat.net/del4

Skriv din kod: **xxxx**

Liv & hälsa ung särskola 2021

INLOGGNINGSKORT FÖR LÄRARE/PERSONAL

Detta kort är för dig som lärare/personal som vill testa enkäterna och ska alltså INTE delas ut till någon elev. Du kan gå in på enkäterna så många gånger som du behöver och dina svar sparas inte.

DEL 1

Gå in på:
enkat.net/del1demo

DEL 2

Gå in på:
enkat.net/del2demo

DEL 3

Gå in på:
enkat.net/del3demo

DEL 4

Gå in på:
enkat.net/del4demo

Inloggningskort till enkäten Liv & hälsa ung särskola

Hej!

Här kommer er skolas inloggningskort till undersökningen **Liv & hälsa ung särskola**. Undersökningen ska genomföras under veckorna 5 till 7 i klasser med elever som läser ämnen eller ämnesområden/träningsskola. Vi bifogar även ett inloggningskort till lärare och personal så att ni kan testa enkäterna och gå igenom frågorna.

För mer ingående information se tidigare mejl från mig.

Har ni övriga frågor kring genomförandet eller om material kontakta mig gärna.

Med vänlig hälsning

Fredric Welander, *genomförandeansvarig*

0702-522 632

fredric.welander@regionorebrolan.se

Undersökningar som leder till utveckling!